

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**ФЕНОМЕН УНІВЕРСИТЕТУ
В КОНТЕКСТІ «СУСПІЛЬСТВА ЗНАНЬ»**

Монографія

Київ – 2014

УДК 378.01:330.342 (477)

*Друкується за рішенням Вченої ради Інституту вищої освіти
Національної академії педагогічних наук України
(від 25 грудня 2014 р., протокол № 10/4)*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

М.Д. Кулгаєва, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди;

С.А. Крилова, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософської антропології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ:

*В.П. Андрущенко, В.П. Бех, М.І. Бойченко, І.В. Войтюк, О.Є. Гомілко,
Л.С. Горбунова, М.В. Гриценко, С.В. Курбатов, І.Ф. Надольний, Л.М. Панченко,
Є.А. Пінчук, І.М. Предборська, С.В. Пролєєв, І.В. Степаненко, Д.В. Шевчук, О.М. Шипко,
А.О. Ярошенко*

Феномен університету в контексті «суспільства знань»: монографія (рукопис) /
[В.П. Андрущенко, І.М. Предборська, Є.А. Пінчук, І.В. Степаненко та ін.]. – К., 2014. –
256 с.

ISBN 978-966-1557-38-2

У монографії проаналізовано основні проблеми, пов'язані з перспективами розбудови університету світового класу в Україні. Досліджено сучасну вищу освіту та трансформації феномену університету у контексті становлення «суспільства знань». Також йдеться про нові тенденції розвитку та форми сучасної університетської освіти в умовах соціально-економічних, культурних, екзистенціальних та технологічних реалій XXI століття.

Представлені у монографії результати дослідження можуть бути використані Міністерством освіти і науки України, ВНЗ України, установами НАПН України, радами ректорів регіональних університетських центрів України та позитивно вплинути на процес реформування університетської освіти у відповідності з сучасними світовими стандартами.

Текст монографії подано в авторській редакції.

© Інститут вищої освіти
НАПН України, 2014
© Колектив авторів, 2014

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ЦИВІЛІЗАЦІЙНИЙ ВИМІР УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ	9
1.1. Університетська освіта: динаміка соціокультурних змін (<i>В.П. Андрущенко</i>).....	10
1.2. Університет як соціокультурний феномен: контекстуальне визначення проблеми (<i>І.М. Предборська, Д.В. Шевчук</i>).....	24
1.2.1. Соціокультурний контекст і виклики до університетської освіти.....	24
1.2.2. Можливості інформаційно-комунікаційного способу цивілізаційного розвитку для університетської освіти.....	33
1.2.3. Епістемологічні та антропологічні передумови трансформації університетської освіти в суспільстві знань.....	35
1.3. Сучасний університет як соціальний феномен: концептуальний підхід (<i>Є.А. Пінчук</i>).....	44
1.3.1. Поняття соціального інституту та засади філософської реконструкції соціального статусу університету.....	44
1.3.2. Соціальні функції сучасного університету.....	48
1.3.3. Основні сучасні тенденції розвитку університету як соціального інституту.....	51
1.4. Специфіка університету ХХІ століття (<i>Л.М. Панченко</i>).....	58
РОЗДІЛ 2. ТРАНСФОРМАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ	72
2.1. Університетська місія: історична генеза та глобальні трансформації (<i>С.В. Курбатов</i>).....	73
2.1.1. Місія університету на темпоральному перехресті.....	76
2.1.2. Між національним та глобальним: місія університету на просторовому перехресті.....	81
2.2. Ризики сучасного університету у контексті суспільства знань (<i>О.Є. Гомілко</i>).....	88
2.3. Трансверсальна раціональність як стратегія університетської освіти (<i>Л.С. Горбунова</i>).....	104
2.3.1. Проект трансверсального розуму в контексті глобальних мереж.....	104
2.3.2. Навчити перевчатися - шлях до трансверсальності мислення індивіда.....	113
2.3.3. Теорія трансформативного навчання дорослих.....	115
РОЗДІЛ 3. АНТРОПОЛОГІЧНІ ТА АКсіОЛОГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ	134
3.1. Самовизначення особистості в контексті «суспільства знань» (<i>С.В. Пролеєв</i>).....	135
3.1.1. Людина-творець та потрійна криза її обґрунтування.....	135
3.1.2. Самість – ідентичність – сингулярність.....	140
3.1.3. Соціальний ефект альтруїзму.....	147
3.2. Мистецтво життєтворчості як парадигмальна стратегема університетської освіти у суспільстві знань (<i>І.В. Степаненко</i>).....	154
3.2.1. Криза університету і пошук нових стратегічних орієнтирів університетської освіти.....	154
3.2.2. Мистецтво життєтворчості як об'єктивний імператив освіти для ХХІ століття.....	158
3.2.3. Концептуальні контури мистецтва життєтворчості у сучасному філософсько- педагогічному дискурсі: стан, витoki і перспективи.....	160
3.2.4. Відповідність життєтворчої орієнтації університетської освіти ідеї сучасного університету.....	163
3.2.5. Основні складові мистецтва життєтворчості особистості і параметри її життєвої компетентності у «суспільстві знань».....	165
3.2.6. Стратегема мистецтва життєтворчості у перспективі зміни освітніх парадигм.....	171
3.3. Ціннісний спектр сучасної університетської освіти у сфері духовно-онтологічного існування особистості (<i>І.В. Войтюк</i>).....	177
РОЗДІЛ 4. ФУНКЦІОНУВАННЯ СУЧАСНОЇ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ	193

4.1. Місце і роль соціальної філософії в навчальних програмах сучасного університету (<i>М.І. Бойченко</i>).....	194
4.1.1. Академічна проблематизація вищої освіти як завдання соціальної філософії щодо перманентного уточнення структури навчальних програм сучасного університету	194
4.1.2. Обґрунтування соціальною філософією завдань наукових шкіл у дослідних університетах	197
4.1.3. Визначення соціально-комунікативних засобів забезпечення вищої освіти як завдання соціальної філософії щодо змістового наповнення навчальних програм сучасного університету	203
4.2. Державно-громадське управління університетом: український контекст (<i>В.П. Бех</i>).....	209
4.3. Рівний доступ до якісної вищої освіти в контексті формування «суспільства знань» (<i>М.В. Гриценко</i>).....	232
4.4. Формування компетентностей майбутніх працівників соціальної сфери в умовах модернізації університетської освіти (<i>А.О. Ярошенко</i>)	239
4.5. Освітній потенціал засобів масової інформації та сучасний університет (<i>О.М. Шипко</i>)	250
ВИСНОВКИ	256